

Sosyal Bilgiler Öğretiminde WEB 2.0 Etkinlikleri ve İnteraktif Uygulamalar

Kübra Melis AVCU

Dr. Kübra Melis AVCU

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETİMİNDE WEB 2.0 ETKİNLİKLERİ VE İTERAKTİF UYGULAMALAR

ISBN 978-625-6140-50-9

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Bu kitap T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınevidir**. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Ekim 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarım: Pegem Akademi

Baskı: Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48 İskitler/Ankara

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 47865

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA
Yayınevi: 0312 430 67 50
Dağıtım: 0312 434 54 24
Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60
İnternet: www.pegem.net
E-ileti: pegem@pegem.net
WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

ÖN SÖZ

Günümüzde teknolojinin hızla ilerlemesiyle birlikte, eğitim yaklaşımları da değişmekte ve gelişmektedir. Öğrencilerimizin dijital okuryazarlık becerilerini artırmak, onları 21. yüzyılın gereksinimlerine uygun şekilde yetiştirmek biz eğitimciler için öncelikli sorumluluklarından biridir. Bu kapsamda, Web 2.0 araçlarının kullanımıyla geliştirilen yenilikçi ve özgün etkinlikler aracılığıyla, öğrencilerin öğrenme deneyimlerinin zenginleştirilmesi amaçlanmaktadır.

Kitapta yer alan etkinlikler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen öğrenme kazanımları ile uyumlu olacak şekilde, her bir sınıf düzeyinin özgül ihtiyaçları ve öğrenme amaçlarına göre tasarlanmıştır. Temel amaç, öğrencilerin edindikleri bilgileri sadece hafızalarında tutmalarını sağlamak değil; aynı zamanda bu bilgileri sorgulayabilmeleri, analiz edebilmeleri ve gerçek yaşam bağlamında kullanabilmeleri için gerekli becerileri kazandırmaktır.

Bu kitap, öğrencilerin ders süreçlerini daha eğlenceli ve interaktif bir şekilde deneyimlemelerini sağlarken, aynı zamanda dijital dünyada gerekli becerilerin kazanılmasına katkı sunmaktadır. Eğitimcilerin rehberliğinde kullanılmak üzere tasarlanan bu kaynak, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik ilgilerini artırmayı ve bilginin daha etkili bir şekilde kullanılmasını sağlamayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda, öğrenci başarısının artırılmasına yönelik önemli bir araç olarak değerlendirilmelidir.

Son olarak, her konuda desteğini esirgemeyen canım eşim Dr. Atakan AVCU ve gerek bilgi birikimi gerekse süreç yönlendirmeleri ile her zaman ışık olan Prof. Dr. Erol KOÇOĞLU hocama sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iii
-------------	-----

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6 ve 7. Sınıflar).....	2
Sosyal Bilgiler Dersinde Web 2.0 Araçların Kullanımı	10

2. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLERDE WEB 2.0 ETKİNLİKLERİ:

5., 6. VE 7. SINIFLAR İÇİN İNTERAKTİF UYGULAMALAR

Google Araçları.....	13
Google Classroom	13
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Etkinlikler Google Classroom	15
Sosyal Bilgiler 6. Sınıf İçin Google Classroom ile Etkinlikler	30
Sosyal Bilgiler 7. Sınıf İçin Google Classroom ile Etkinlikler	44
Google Podcasts	56
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Etkinlikleri- Google Podcasts	58
Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Etkinlikleri- Google Podcasts.....	66
Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Etkinlikleri- Google Podcasts	75

3. BÖLÜM

SANAL GEZİ VE SANAL GERÇEKLIK ARAÇLARI

Artsteps.....	85
Quiver Vision.....	87
Cospaces	88
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Kazanımları için Sanal Gezi ve Sanal Gerçeklik Araçlarıyla Etkinlikler.....	89
Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Kazanımları için Sanal Gezi ve Sanal Gerçeklik Araçlarıyla Etkinlikler.....	107
Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Kazanımları için Sanal Gezi ve Sanal Gerçeklik Araçlarıyla Etkinlikler.....	117

4. BÖLÜM

SINAV-QUIZ VE BULMACA HAZIRLAMA ARAÇLARI

Kahood!	127
Quizizz	128
Quizlet	129
Edpuzzle	130
Puzzel.org	131
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Kazanımları için Sınav-Quiz ve Bulmaca Hazırlama Araçlarıyla Etkinlikler.....	132
Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Kazanımları için Sınav-Quiz ve Bulmaca Hazırlama Araçlarıyla Etkinlikler.....	144
Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Kazanımları için Sınav-Quiz ve Bulmaca Hazırlama Araçlarıyla Etkinlikler.....	160

5. BÖLÜM

ANİMASYON, EĞİTSEL OYUN VE ETKİLİ SUNUM ARAÇLARI

Genially	175
Thinglink	176
Animaker	176
Powtoon	177
Prezi	178
Pictrama	179
Wordwall	180
Lumi H5P	180
Educaplay	181
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Kazanımlarına Uygun Animasyon, Eğitsel Oyun ve Etkili Sunum Araçlarıyla Hazırlanmış Etkinlikler	182
Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Kazanımlarına Uygun Animasyon, Eğitsel Oyun ve Etkili Sunum Araçlarıyla Hazırlanmış Etkinlikler	199
Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Kazanımlarına Uygun Web 2.0 Araçlarıyla Etkinlik Örnekleri	217

6. BÖLÜM

ZİHİN HARİTASI VE DİYAGRAM OLUŞTURMA ARAÇLARI

Mindmeister	233
Coggle	234
Mindomo	235

MindMup	235
Popplet	236
Tiddlymap	237
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Kazanımlarına Uygun Zihin Haritası ve Diyagram Araçlarıyla Etkinlik Örnekleri	238
Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Kazanımlarına Uygun Zihin Haritası ve Diyagram Araçlarıyla Etkinlik Örnekleri	260
Sosyal Bilgiler 7. Sınıf Kazanımlarına Uygun Zihin Haritası ve Diyagram Araçlarıyla Etkinlik Örnekleri	271

7. BÖLÜM

SOSYAL BİLGİLER DERSİ MAARİF MODELİ VE WEB 2.0 ARAÇLARIYLA ETKİNLİKLER

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli	285
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Google Classroom ve Google Podcasts Kullanarak Hazırlanmış Etkinlik Örnekleri	291
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Artsteps, Quiver Vision ve CoSpaces Kullanarak Hazırlanmış Etkinlik Örnekleri	303
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Kahoot!, Quizizz, Quizlet ve Edpuzzle Kullanarak Hazırlanmış Etkinlik Örnekleri	318
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Genially, Thinglink, Animaker, Powtoon, Prezi, PictraMap, Wordwall, Lumi H5P ve Educaplay Kullanarak Hazırlanmış Etkinlik Örnekleri	331
Sosyal Bilgiler 5. Sınıf Popplet, MindMeister, Coggle, Mindomo, MindMup ve TiddlyMap Kullanarak Hazırlanmış Etkinlik Örnekleri	346
Sonuç	363
Kaynakça	365

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Günümüzde eğitimde teknolojinin artan rolü göz önüne alındığında, Web 2.0 araçları öğrencilerin bilgi edinim süreçlerini dönüştürmektedir. Bu araçlar, bilgiyi aktif bir şekilde işlemeleri, eleştirel düşünme yeteneklerini geliştirmeleri ve bilgileri daha etkin bir biçimde sentezlemeleri için öğrencilere zengin fırsatlar sunabilir. Ayrıca bu araçların derslerde kullanımı, ders içeriğinin yönetimini kolaylaştırırken, öğrenci ve öğretmen arasında etkileşimi artırabilir ve öğrenme sürecini daha verimli hale getirebilir.

Kitapta yer alan etkinlikler, öğrencilerin tarih, kültür, vatandaşlık bilinci gibi konulara olan ilgilerini artıran interaktif uygulamalarla donatılmış bir öğretim programının önemini ortaya koymaktadır. Çünkü Web 2.0 araçları aracılığıyla gerçekleştirilen etkinlikler, öğrencilerin derse olan katılımlarını maksimize edebilir ve onlara kendi öğrenim süreçlerini şekillendirme fırsatı verebilir.

Ancak, bu araçların etkin kullanımı, öğretmenlerin bu teknolojileri pedagojik amaçlarla entegre etme konusunda yeterli bilgi ve becerilere sahip olmalarını gerektirir. Eğitim politikaları ve okul yönetimleri, öğretmenleri bu yeni teknolojileri sınıf ortamına entegre etmeleri konusunda desteklemeli ve bu süreçte onlara gerekli kaynakları sağlamalıdır. Bu şekilde, öğrenciler 21. yüzyıl becerilerini etkin bir şekilde geliştirebilirler (Topalcengiz & Yıldırım, 2020).

Son olarak, teknolojinin eğitimdeki rolünün yalnızca mevcut eğitim pratiklerini desteklemekle kalmayıp, aynı zamanda öğrenme sürecini dönüştürebileceğini göstermektedir (Januszewski & Molenda, 2013). Web 2.0 araçlarının etkin kullanımı, öğrencilerin bilgiye erişimini kolaylaştırırken, onları bilgiyi keşfetmeye ve uygulamaya teşvik edebilir. Böylece, öğrenciler sadece bilgiyi öğrenmekle kalmaz, aynı zamanda bilgiyi yaratma ve paylaşma sürecinin de bir parçası haline gelirler. Bu dinamik eğitim ortamı, öğrencileri geleceğin zorluklarına karşı daha donanımlı hale getirirken, eğitimin daha kapsayıcı ve etkileşimli olmasını sağlayabilir.

1.1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (Ortaokul 5, 6 ve 7. Sınıflar)

Bilim ve teknolojinin hızla ilerlemesi, bireylerin ve toplumun gereksinimlerini önemli ölçüde değiştirmiş, öğrenme ve öğretme yaklaşımlarındaki yenilikler ve gelişmeler, bireylerden beklenen rolleri doğrudan etkilemiştir. Bu değişim, bilgiyi üreten, yaşamında etkin bir şekilde kullanabilen, sorunları çözebilen, eleştirel düşünme becerisine sahip, girişimci ve kararlı bireyler yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Aynı zamanda, empati yapabilen, iletişim becerileri yüksek, toplum ve kültüre katkı sunan bireylerin yetiştirilmesi de hedeflenmektedir. Bu doğrultuda, öğretim programları salt bilgi aktarımının ötesine geçerek, bireysel farklılıkları dikkate alan, değer ve beceri kazandırmayı amaçlayan, anlaşılır ve sade bir yapı ile hazırlanmıştır (Koçoğlu & Aydın, 2017; MEB, 2018).

Bu çerçevede, farklı konu ve sınıf düzeylerinde tekrarlanan kazanımları sarmal bir yaklaşımla ele alan ve aynı zamanda belirli öğrenme çıktılarının bütünsel olarak kazandırılmasını amaçlayan programlar geliştirilmiştir. Bu kazanımlar ve açıklamaları, disiplinin güncel, geçerli ve yetkin içeriklerinden oluşmakta, eğitim-öğretim sürecinde gerçek hayatta ilişkilendirilebilecek bir nitelikte sunulmaktadır. Söz konusu kazanımlar ve bunları belirleyen açıklamalar, eğitim düzeylerinde değerler, beceriler ve yetkinlikler çerçevesinde tutarlılık sağlayan bir yaklaşımla sade bir içerikte sunulmuştur. Bu sayede, üst düzey bilişsel becerilerin kullanımını teşvik eden, anlamlı ve kalıcı öğrenmeyi hedefleyen, önceden edinilen bilgilerle güçlü bağlar kuran ve diğer disiplinlerle birlikte günlük yaşamla da bütünleşen bir öğretim programı oluşturulmuştur (MEB, 2018).

Tablo 1. Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı Öğrenme Alanları ve Süreleri (5, 6 ve 7. Sınıflar)

Öğrenme Alanı	5. Sınıf	6. Sınıf	7. Sınıf
Birey ve Toplum	K: 4, S: %13,1 (14 saat)	K: 5, S: %11,1 (12 saat)	K: 4, S: %11,1 (12 saat)
Kültür ve Miras	K: 5, S: %16,6 (18 saat)	K: 5, S: %20,4 (22 saat)	K: 5, S: %27,8 (30 saat)
İnsanlar, Yerler ve Çevreler	K: 5, S: %16,6 (18 saat)	K: 4, S: %13 (14 saat)	K: 4, S: %13,9 (15 saat)
Bilim, Teknoloji ve Toplum	K: 5, S: %13 (14 saat)	K: 4, S: %11,1 (12 saat)	K: 4, S: %11,1 (12 saat)
Üretim, Dağıtım ve Tüketim	K: 6, S: %16,6 (18 saat)	K: 6, S: %16,6 (18 saat)	K: 6, S: %13,9 (15 saat)
Etkin Vatandaşlık	K: 4, S: %11,1 (12 saat)	K: 6, S: %14,8 (16 saat)	K: 4, S: %11,1 (12 saat)
Küresel Bağlantılar	K: 4, S: %13 (14 saat)	K: 4, S: %13 (14 saat)	K: 4, S: %11,1 (12 saat)
Toplam	K: 33, S:100 (106 saat)	K: 34, S: 100 (108 saat)	K: 33, S: 100 (108 saat)

Not: “K” kazanım sayısını, “S” ise süre oranını ve ders saatini belirtir (MEB, 2018).

Tablo, Sosyal Bilgiler dersi öğretim programındaki öğrenme alanları ve bu alanlara 5. sınıftan 7. sınıfa kadar farklı düzeylerde ayrılan kazanım sayıları (K) ve ders saatleri (S) ile süre oranlarını (%) ortaya koymaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından belirlenen bu değerler, her sınıf seviyesindeki öğrencilere hangi öğrenme alanlarına ne kadar süre ayrılması gerektiğini ve bu alanlarda ne kadar kazanım elde etmelerinin öngörüldüğünü göstermektedir. Aşağıda tabloya dayalı bir değerlendirme sunulmaktadır:

Öğrenme Alanlarına Göre Dağılım

Özellikle dikkat çeken bazı noktalar:

- **Kültür ve Miras:** Bu alan, özellikle 5. ve 6. sınıflarda en fazla ders saati ayrılan alanlardan biri. Bu, öğrencilere yerel ve kültürel mirasın yanı sıra dünya kültürleri hakkında geniş bilgiler sunmayı amaçlar, böylece kültürel farkındalık ve saygı duygularını pekiştirir.
- **Üretim, Dağıtım ve Tüketim:** Bu alan, 6. sınıfta diğer sınıflara göre daha fazla ders saati ile işlenmekte, bu da öğrencilere ekonomik süreçler ve kaynakların yönetimi hakkında temel bilgiler verilmesinin önemini vurgular.
- **Etkin Vatandaşlık:** Bu alanın 6. sınıfta diğer sınıflardan daha fazla saat ayrılması, öğrencilerin toplumsal sorumluluk ve aktif vatandaşlık becerilerini geliştirme hedefine işaret eder. Bu, öğrencilerin demokratik süreçlere katılımını ve toplumsal konularda bilinçli kararlar alabilme yetilerini güçlendirir.
- **Küresel Bağlantılar:** Bu alan tüm sınıflarda sabit saatlerle işlenmekte olup, öğrencilerin küreselleşen dünyada uluslararası ilişkiler ve bağlantılar konusunda bilgi sahibi olmalarını sağlamayı hedefler.

Tablodaki verilere göre, her sınıf seviyesinde kazanım sayısı 33-34 arasında sabitlenmiştir. Bu, öğrenme alanlarının kazanım bakımından dengeli bir yapıya sahip olduğunu ve öğrencilere her sınıf seviyesinde yeterli düzeyde kazanım sağlanmasının hedeflendiğini göstermektedir. Süre açısından bakıldığında, toplam süre oranı %100 olarak düzenlenmiş ve her sınıf düzeyinde belirli bir ders saati ayrılmıştır (MEB, 2018).

Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı, öğrencilerin bilişsel, duygusal ve sosyal gelişimlerine katkı sağlayacak şekilde yapılandırılmıştır. Özellikle kültürel miras ve vatandaşlık bilincine üst sınıflarda daha fazla vurgu yapılırken, çevre ve teknoloji gibi alanlar alt sınıf seviyelerinde daha detaylı işlenmekte-